

**Türkmenistanyň Bilim ministrligi
Türkmenistanyň Milli bilim instituty**

**Çagalar baglarynda okatmagyň usullaryny we
serişdelerini kämilleşdirmek**

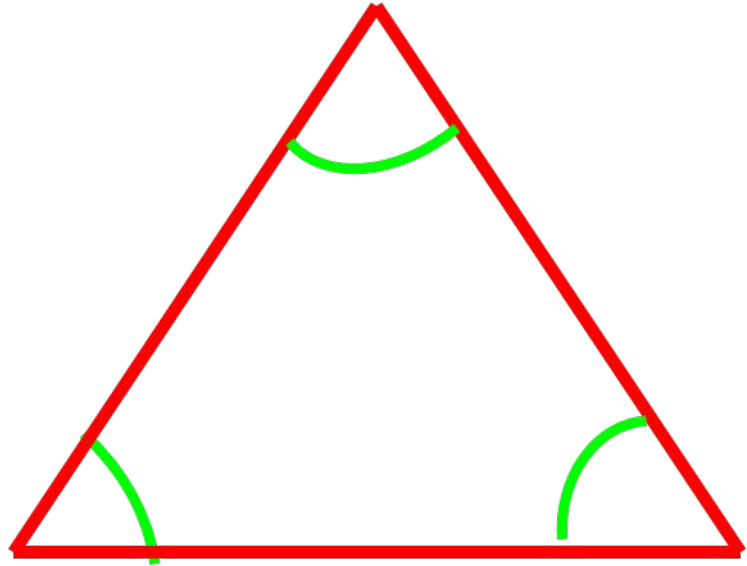
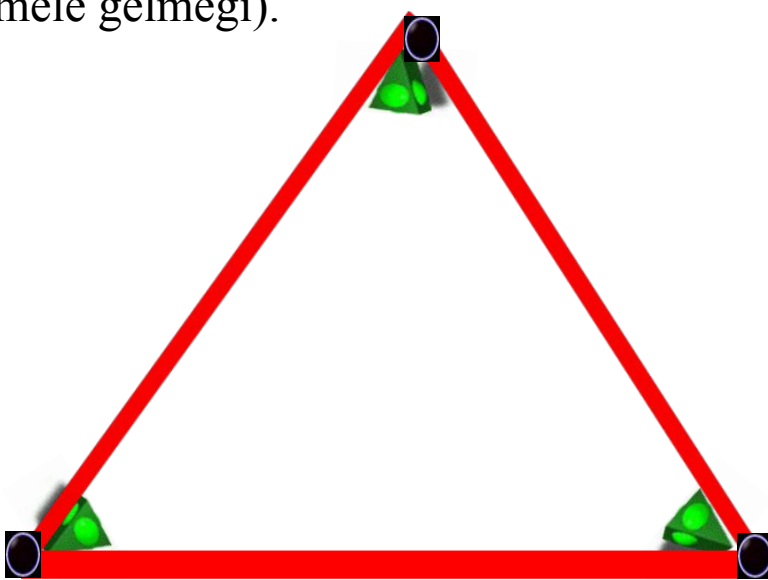
*Ogulmaral Matalowa, Türkmenistanyň Milli bilim
institutynyň Mekdebe çenli terbiýe we başlangyç
bilim bölüminiň müdiri.*

KLASTER

Logiki, matematik we ylmy pikirlenmeleriniň ösüşi, şeýle-de dünýä, daş-töwerek baradaky düşüňjeler, ondaky arabaglanyşyklar diňe mekdebe taýýarlamakdan başga-da, çaganyň kemala gelmeginde esas bolup durýar. Çaganyň akyly ösüşi onuň gündelik durmuşyna mahsusdyr. Ol kabul ediş arkaly çagalaryň akyly ýetirmek, maglumaty özleşdirmek, peýdalanmak işleridir. Çagalaryň psihologik ukyplarynyň ösüşi fiziki we sosial gurşaw bilen arabaglanyşygyna bagly bolup, çagalar onuň üsti bilen täze düşüňjeleri düzýärler, olary ýüze çykarýarlar. Bu proses okatmak prosesi arkaly köp ýol bilen amala aşýar: sözleýiş, logiki pikirlenmek, giňişlik düşüňjesi, döredijilikli, sazly pikirlenme, beden maşklary we ş.m. Çagalar bagynda çagalar induktiv pikirlenmäniň ilkinji başarnyklaryny edinýärler. Üçburçlugyň emele gelşi baradaky düşüňjeler bu induktiv pikirlenme (bölekden bitewiniň emele gelmegi).

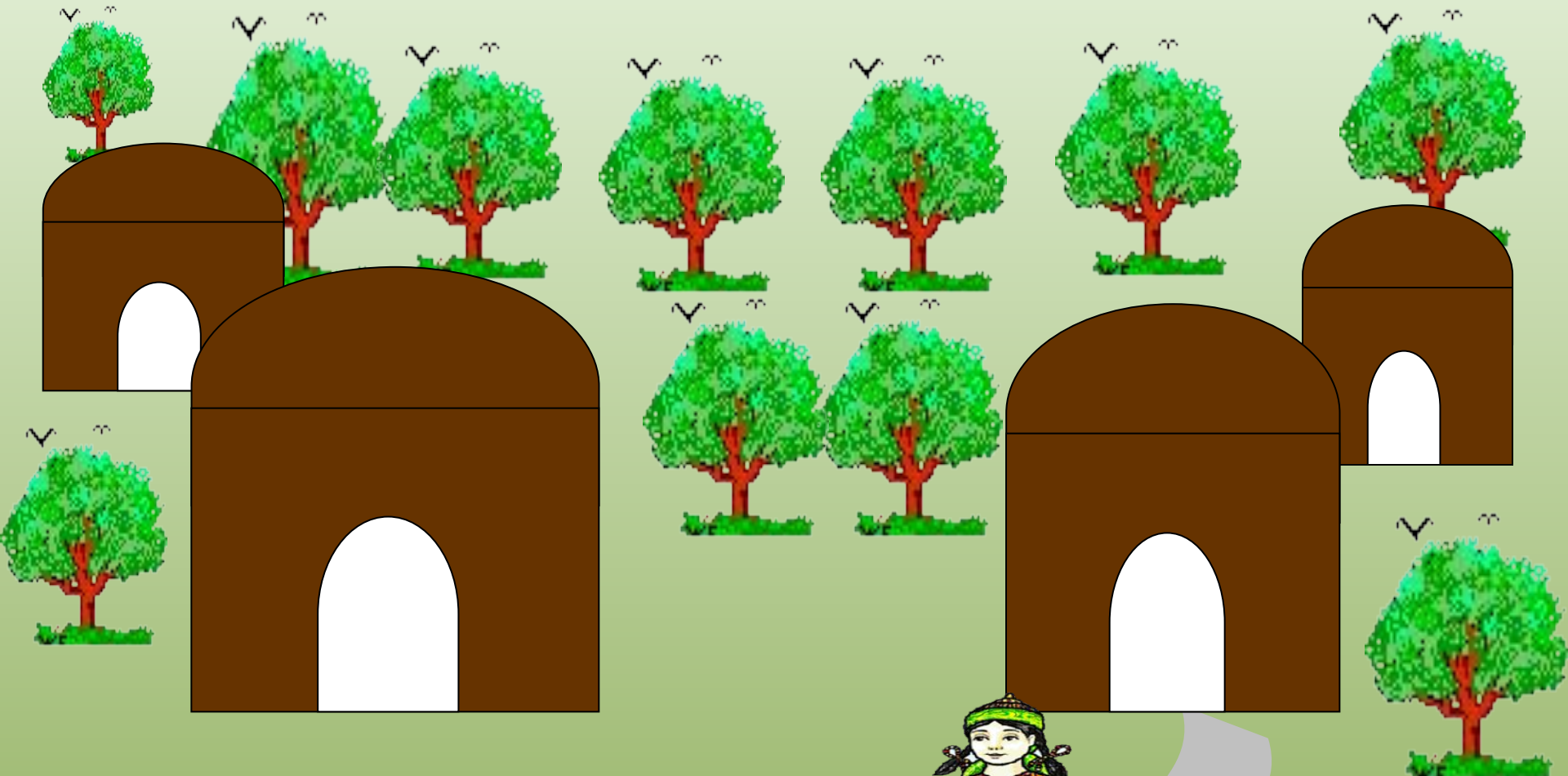

Üç depesi, üç burçy, üç tarapy bar durşy

Multimediya tehnologiýalaryny ulanyň sapaklarda ertekileri peýdalanmak mümkinçiligi hem uludyr. Ertekiler esasynda taýýarlanýan ýumuşly slaýdlarda körpelere tanyş bolan gahrymanlaryň peýda bolmagy, ol ýerde goşgularyň, sanawaçlaryň, matallaryň ulanylmagy çagalaryň sözleýşiniň ösmegine-de ýardam edýär, dersara baglanyşygy guramaga-da mümkinçilik berýär. Slaýdlarda suratlaryň hereketlenmegi, seslenmegi çaga üçin gyzykly bolup, berilýän okuw maglumatlarynyň has çuňňur özleşdirilmegine ýardam edýär. Sapaklarda erteki gahrymanlary bilen baglanyşdyrylyp berlen meseleler çaganyň bilesigeliligini has-da artdyrýar.

Ertekiler, sanawaçlar, ýaňyltmaçlar,
matallar halk döredijiliginiň
görnüşleridir

2

1
2

Ýaňyltmajy öwreniň!

Bäşimiz baş birlikdir, baş birligimiz başlikdir

5

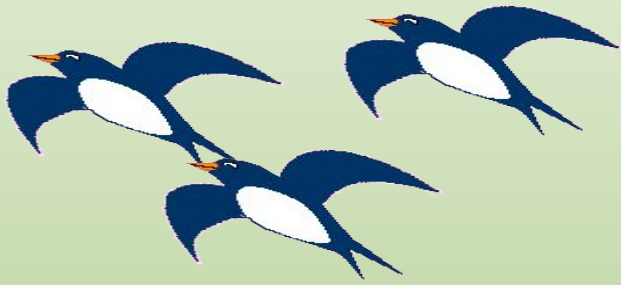
1

2

3

4

5

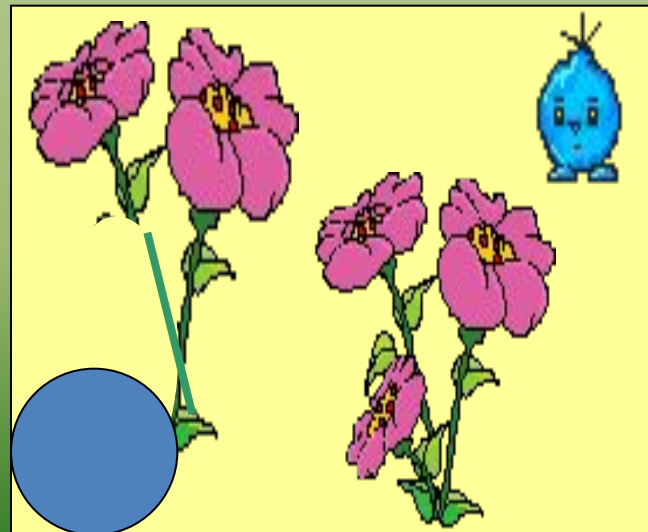
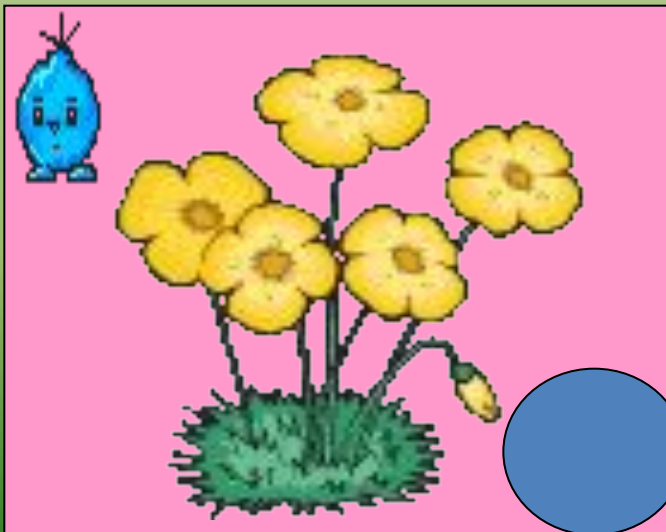
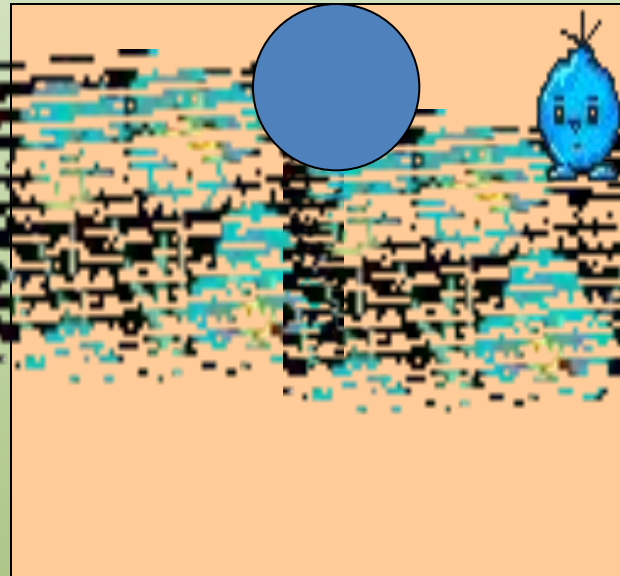
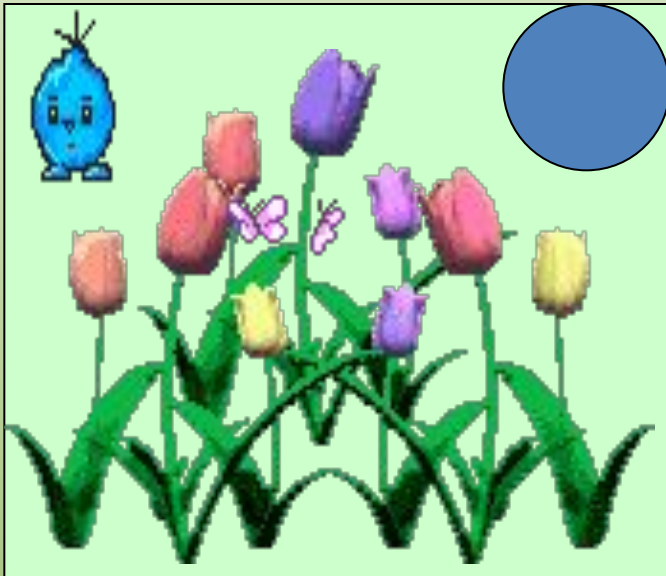

6

Kim näçe düyp gül ekipdir? Olaryň hersi öz gülüniň sanyny 10-a ýetirmek üçin

ýene näçe düyp gül ekmeli?

Keseligine, dikligine
Sütünleýin, setirleýin.

10-luk sany çykarýandyr

Üns berip sany goýuň.

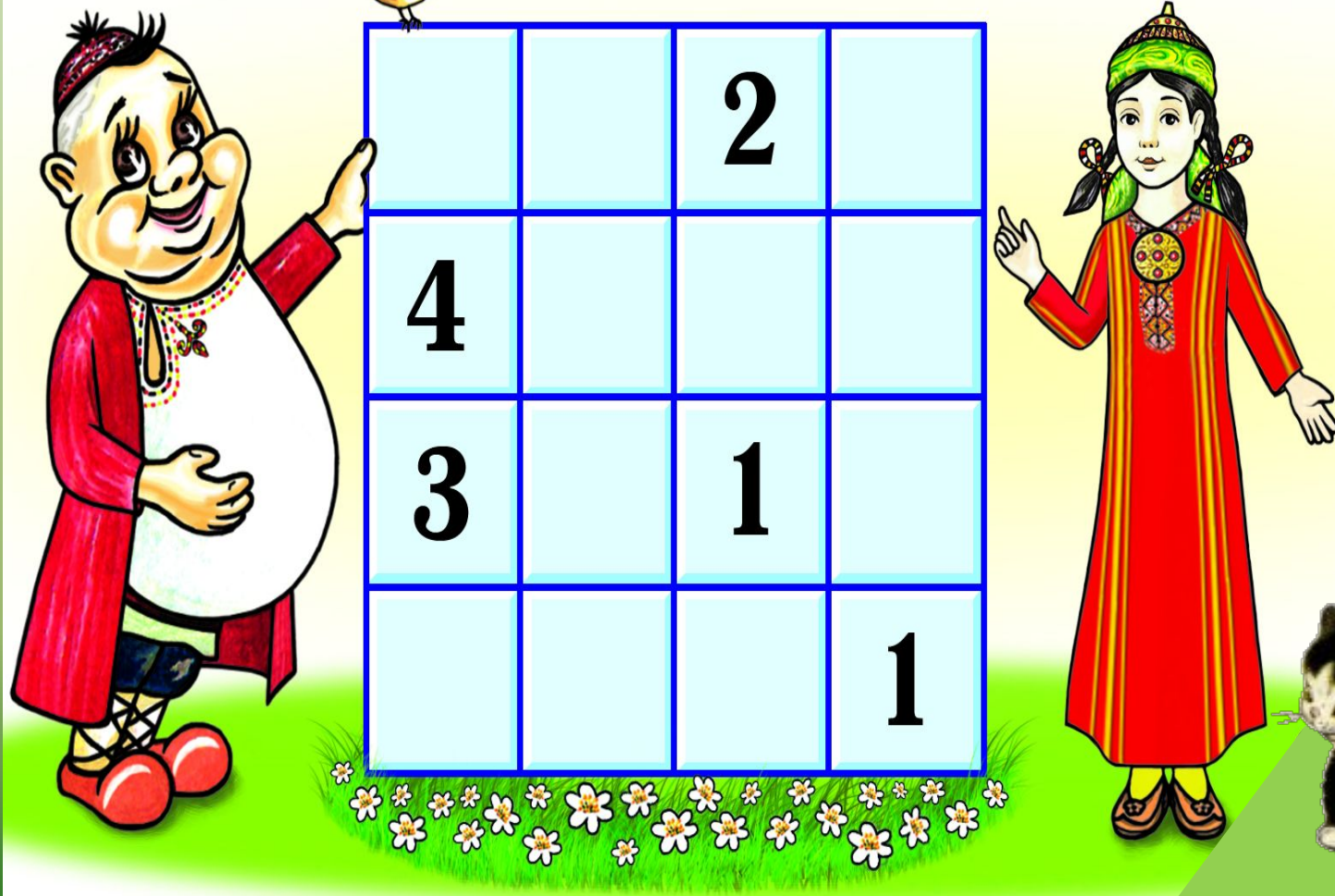
Jadyly öýjükler

Akpamykdyr Böwenjik
Hödürleýär bu oýny.

Jadyly öýjüklerde

Synap göräý, güýjüňi

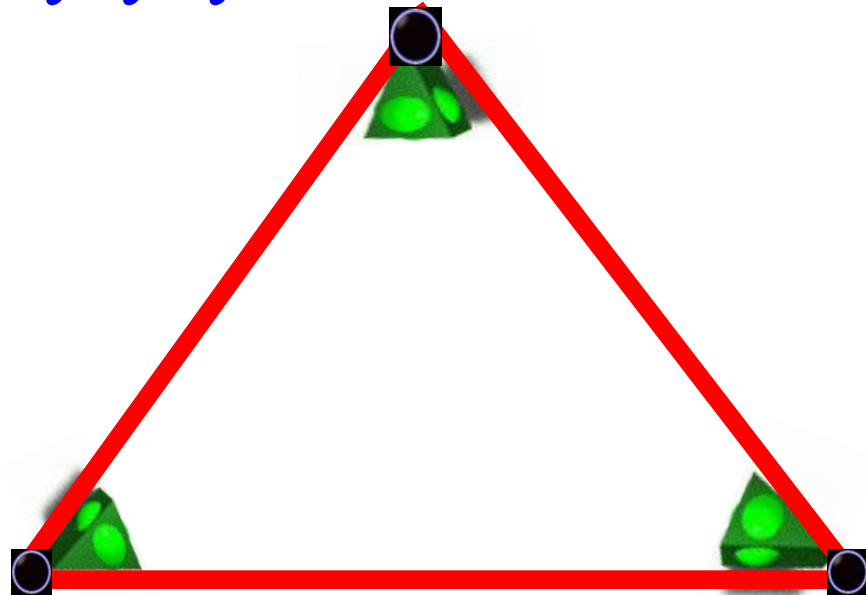
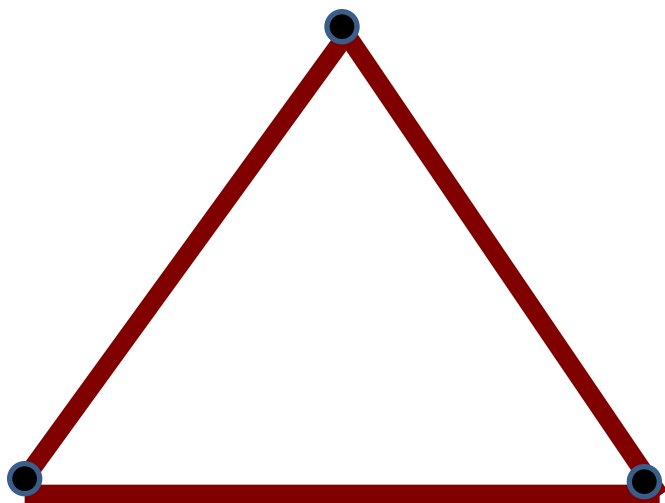
Atasy üç ýaşynda, ogly bazara
gider. Bu nämekä? Kim
bilmeşek!

Biliň, bu näme?

Üç depesi, üç burçy, üç tarapy bar durşy
Figuralaň arasynda haýsydyr ol iň berki?

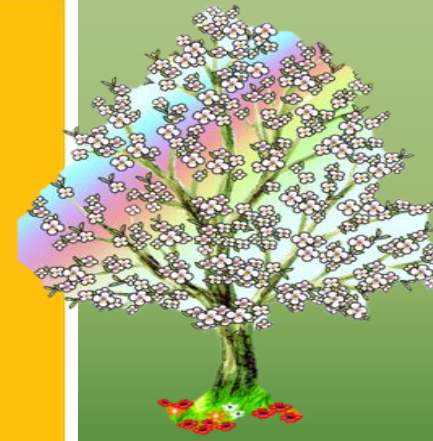

Dört okaram hap-da, hap
Birin aç-da, birin yap . Bu
nämekä? Bu nämekä? Kim
bilmeşek? Kim bilmeşek!

Meniň tutan balygym ,
Sanap görsem 5 boldy.
Jigim janyň balygy,
Hanha, seret 3 sany.

Näçesin tutup bersem,
Meňki bilen deň borka?
Jigimem sanap görse,
Birden ýene kem bolsa?!

Gowusy, öz balygmyň

Birin oňa bereýin.
Ikimizde taýlyja,
Balyklary göreýin.

$$5-1=4$$

Mataly biliň. Bir küýzede iki
suw günde getirip berer.

Jüýjeler jüýgüldeşip,
Aýdym aýtdylar üýşüp.
«Enemiziň ýanynda
Biz üçin hezil» diýşip.

Çepinde dört jüýjesi
Sagynda üç jüýjesi
Jemi näçe jüýjesi
Bar eken ol towugyň?

Meseläni çözüň!

Ördejikleň üçüsi
Enesi bilen ýüzüp ýör.
Galanlary kenarda
Garkyldaşyp gezip ýör.

Hany, aýt, Aýnajyk,
Jemi näçe ördek bar?
Hasapla-da, çaltrak
Meseläni çözüp ber.

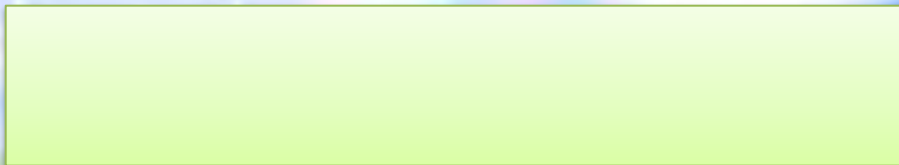
Göz önüne getirip meseläni çözün

$$= 4$$

$$6 +$$

$$3 2$$

Gaýtalanýar şeýle bir ses:
«Ös, saçym, ös!», «Ös, saçym, ös!»
Ýalaňaçlap kellelerni,
Bökjekleşýär çaga bary:
Bökýär Merjen, bökýär Çary,
Bökýär Azat, bökýär Nary,
Bökýär Jahan, bökýär Aýlar.
Bil-dä, şu wagt näme bolýar?
Hemme çaga näçe bolýar?

Sanlary deňşdirmek. Gyzyl tegeleklerde degişli sanlary ýazyň we sary tegeleklerde degişli belgileri goýuň!

2

>

1

